

PARFUM

Alchimia personalității

Așa cum vechii *alchimiști* visau să transforme metale în aur pur, toți am visat cândva să distilăm, din toate preferințele, gusturile și nostalgiile noastre la un loc, o esență care să ne definească. În *Capitala mondială a parfumurilor*, acesta poate fi un vis lesne de îndeplinit.

de Diana-Florina Cosmin, Grasse

Oricine a citit cartea lui Patrick Süskind, „Parfumul“, și-a dorit să ajungă o dată în viață la Grasse, locul în care nu apa, ci parfumul reprezintă lichidul vital. Și unde, chiar în timp ce tu citești acest articol, cele mai mari „nasuri“ ale lumii stau în laboratoare high-tech aparținând marilor branduri de parfumerie, perfecționând formulele aromelor ce vor face obiectul dorinței noastre peste o jumătate de an-decum încolo.

Încă de la sfârșitul secolului XVIII, grație climei favorabile (veri însorite, ierni blânde și nopți răcoroase, datorită altitudinii), propice cultivării florilor și plantelor de toate tipurile, Grasse și-a consolidat statutul de „Meccă“ a aspiranților la statutul de parfumer și, implicit, loc de pelerinaj pentru „nasurile“ în formare, care vin aici să învețe cum să distingă între minimum 2.000 de mirosuri diferite (nu toate fiind plăcute, după cum îți va dezvălui orice parfumer care a trecut cu brio prin acest proces).

De aceea, oricâte ateliere de parfumerie am experimentat, oricâte cărți mi-au trecut

prin mână și oricât de mulți parfumeri am cunoscut în ultimii ani, am așteptat vizita la Grasse ca pe un traseu inițiativ, încercând să-mi golesc mintea de concluziile, convingerile și trăirile precedente și să trăiesc momentul ca și cum ar fi primul meu contact cu lumea parfumurilor. Chiar dacă mai avusesem experiența creării unui parfum personalizat, când m-am trezit la Manufactura parfumeră Fragonard, în fața unei mese de lucru, cu nouă sticlute cu esențe în fața mea, un buchet de pipete și o sumedenie de instrumente „parfumierești“ de turnare și dozare, am realizat că de data asta voi face mai mult decât să arăt cu degetul spre sticlute și să miros blottere, cum se întâmplă la majoritatea „atelierelor“ de acest tip.

Purtând un șorț inscripționat, probabil ca să le crească inima tinerilor ucenici ca mine, cu „*Je suis parfumeur chez Fragonard*“, m-am prins rapid că urma să parcurg singură, cap-coadă, procesul (ce-i drept simplificat) al creării unui parfum care să mă reprezinte. Cu tot cu partea mai puțin „strălucitoare“ a dozajului, a turnării și a calculării cantităților

SECRETELE APEI DE COLONIE

A fost lansată în 1709 la Köln („Cologne” în franceză), de către Giovanni Maria Farina, un parfumiер italian din Santa Maria Maggiore Valle Vigezzo și se caracterizează printr-o concentrație de 7% uleiuri esențiale (mult mai redusă decât parfumurile și apele de toaletă). Se spune că însuși Napoleon era un mare iubitor al apei de colonie Farina, a cărei rețetă exactă rămâne secretă până în zilele noastre. Magazinul lui, deschis în 1709 în Köln, rămâne, de asemenea, prima companie de parfumerii din istorie. Deși apele de colonie din prezent miros total diferit de cea a lui Farina, toate conțin un mix de uleiuri citrice, precum lămâie, portocală, mandarină, bergamotă, Neroli, dar uneori și lavandă, rozmarin, Petit Grain, lavandă sau iasomie. Detalii despre participarea la atelierelor Fragonard pe rendezvousenfrance.com

pentru formula finală. De fapt, marii parfumiери jonglează atât de fin cu diferitele mirosuri înmagazinate în memoria lor olfactivă încât întâi scriu formula și abia apoi încep să combine esențele între ele. Firește, în cazul de față nici nu se pune problema.

„Miroșiți fiecare esență, pe rând, și găsiți un cuvânt din memoria voastră, cu care să asociați acel miros”, ne-a explicat „nasul” Fragonard care a jucat rolul profesoarei noastre de parfumerie. „Gândiți-vă foarte sincer de ce anume vă reamintește și nu vă cenzurați, opriți-vă la primul lucru, la prima senzație care vă vine în minte”. Și aici a început călătoria înapoi în trecut. În fața noastră se aflau uleiurile tipice din care se construiește o apă de colonie și pe care trebuia să le combinăm pornind atât de la regulile de parfumerie cât și de la propriile noastre preferințe.

Notele care compun un parfum se numesc „piramidă olfactivă” dintr-un motiv foarte concret: ierarhia așezării lor unele peste celelalte ține de relația noastră cu ele. Notele de vârf sunt acelea care îți spun, din primele 30 de secunde, dacă un anumit parfum este sau nu pe gustul tău. Notele de

mijloc, numite și „inimă” parfumului sunt cele care dau personalitatea esenței și, odată ce ai trecut de testul primelor note, ele sunt cele care te conduc (sau nu) către ultima rețetă a alegerii: notele de bază, care se dezvoltă doar după ce parfumul a stat o vreme pe pielea ta. Sunt multe probe și porții ale sufletului tău de care trebuie să treacă un parfum înainte de a-l putea considera semnătura ta. Și, paradoxal, când te apuci să-ți faci singur piramida și să alegi exact aromele care (crezi) că îți se potrivesc, poți să descoperi că motivele alegerii lor nu țin neapărat de gusturi și de personalitate, ci mai mult de nostalgiile tale.

Am început prin îmbibarea blotterelor în sticlutele de „Portocală braziliană”, „Lămâie italiană” și „Bergamotă italiană” și mirosirea lor, pe rând, pentru a găsi „cuvântul cheie” pe care ni-l inspiră. Spre marea noastră uimire, toate cele cinci participante la acest workshop am făcut asocieri din același registru: copilăria. Mie portocala braziliană ușor amăruie mi-a amintit de dulceața de portocale cu coajă (bitter orange), care îmi plăcea nespun de tare când eram mică, în timp ce în jurul meu se vorbea despre gustul unei anumite gume de mestecat, despre portocalele

de Crăciun sau de parfumul dulceag pe care îl purta o mătușă. Lămâia m-a transportat direct în după-amiezele caniculare de august și m-a dus cu gândul la paharele cu apă și bucăți mari de lămâie în ele, în timp ce bergamota a fost prima adevărată revelație.

Dacă lămâia și portocala sunt comestibile, bergamota se folosește doar în parfumerii, însă plaja de emoții și amintiri pe care o trezește e neașteptat de mare: mai întâi e lemnoasă, apoi devine înțepătoare, ca un condiment dintr-o mâncare gustoasă, apoi își dezvoltă notele citrice, după care, inexplicabil, mirosirea ei m-a dus cu mintea la ceva efervescent, cu bule. Ca o șampanie căreia tocmai i-ai scos dopul. „O esență este cu atât mai sofisticată cu cât ne trezește emoții din mai multe registre”, ne-a confirmat îndrumătoarea noastră. „Iar bergamota este o esență extrem de complexă”.

Continuând cu mandarina roșie italiană, am făcut iar un viraj spre copilărie, mai exact către niște misterioase bomboane pe care le primeam de Crăciun și pe care nu mi le mai amintesc defel, doar că, periodic, un anumit miros sau loc mă duce instantaneu cu gândul la ele. Ciudat, nu-i așa? Imediat ce încerc să le identific sau să duc firul amintirii mai departe,

par să fugă în adâncul memoriei mele, așa cum s-a întâmplat și acum.

Extractul de Neroli tunisian (obținut din diafanele *fleurs d'orangier*, flori de portocal) mi-a inspirat culoarea verde, ca un imens covor de iarbă întins în fața mea, în timp ce „Petit Grain”-ul paraguayean, omniprezent în parfumerii, m-a dus cu gândul la farmaciile de pe vremuri și la borcanelele cu etichete scrise de mână. Iar către final, după ce mirosul s-a așezat mai bine în nările mele, mi-a amintit și de mirosul de tutun din țigările tatălui meu.

Ultimele trei esențe încercate au fost verbina, rozmarinul și lavanda, aparent mult mai ușor de identificat și de asociat cu lucruri concrete, nicidecum amintiri eluzive. Și totuși, spre amuzamentul general, toată lumea a asociat la perfecție verbina cu mirosul de... Mojito, o combinație de zahăr, bitter-lemon și mentă. Am aflat, cu această ocazie, că există o diferență între lavandă și „lavandine”: cea dintâi este culeasă din munți, de la mare înălțime, în timp ce „lavandina” este mult mai light și este cea pe care o admirăm în cărțile poștale din Provence. Cea mirosită de mine a fost lavanda „muntoasă”, care mi-a inspirat pur și simplu prospețime și nimic altceva (în timp

ce o altă participantă a evocat chiar produsul ei de curățat podelele).

Ca și bergamota, o altă mini-revelație a fost rozmarinul, pe care îndrumătoarea noastră ni l-a descris ca fiind esența la care toate popoarele lumii se află în consens. Indiferent dacă vin din Japonia, China, Marea Britanie sau Australia, toți cei care au participat vreodată la un atelier de parfumerie Fragonard și au avut de exprimat emoția asociată rozmarinului au dat exact același răspuns: „Cremă chinezească Tiger Balm sau spray nazal Vicks”. Rozmarinul conține un ulei volatil care include, printre altele, și camfor, miros care, pentru toate popoarele lumii, are același iz medicamentos, asociat, într-adevăr, celor două categorii de produse. Cine ar fi crezut că „alifia chinezească” din vremea comunistă ar putea să aibă un punct de pornire atât de romantic și de sofisticat?

După aproape două ore de turnat mililitri din fiecare esență în parte în două pahare Berzelius de dimensiuni diferite (concomitent cu notarea cantităților din fiecare extract), am ajuns la o variantă de apă de colonie unisex (sau mai curând bărbătesc, dar bergamota m-a inspirat foarte tare, așa că am folosit-o

din abundență), fresh-lemnos, pe care l-am botezat „One Fine Day”. Cum altfel poate fi o zi în Grasse?

Experiența chimico-olfactivă din acea dimineață m-a învățat însă mai multe despre mine decât despre uleiuri volatile și secrete de parfumer (cum ar fi că mirosirea propriei piei este la fel de eficientă pentru „curățarea nasului” ca și mirosirea unui bol cu boabe de cafea), fiindcă unele dintre emoțiile pe care le-am evocat fără să-mi dau seama aparțineau unor sertărașe ale memoriei pe care nu le mai deschiseseam de multă vreme. Ca într-un film, când pacientul se așază pe scaunul psihologului, iar acesta îi spune „Și acum, vorbește-mi despre copilărie”, parfumul face toate acestea fără să adreseze nicio întrebare. Se insinuează și scoate din gândurile tale lucruri desperecheate, demult uitate și aparent irelevante, le depune dinaintea ta și le lasă acolo, ca și cum ar vrea să-ți spună „Și acum, descurcă-te, să te vad ce logică găsești în toate astea!”. Sau mai degrabă ca și cum ar vrea să ne reamintească de nostalgia care se ascunde în miezul tuturor lucrurilor pe care le iubim sau le-am iubit vreodată. □